

Lengyel István

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

92

Márffy Ödön

MAGYARORSZÁG „NAGY ÖREGEI”

244

MÁRFFY ÖDÖN

Idő

1958

Forrás:

Népszabadság

1958. 10. 17.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

csak a művészet és sonam a-
kudtam meg, konokul kitarítottam
művészi meggyőződésemmel.
Pedig a mi pályakezdésünk ide-
jén a művész helyzet nem volt
irigylésre méltó. Eppen a napok-
ban, mikor az „érdemes művész”
kitiüntetését átvettem, beszélget-
tünk Dobi Istvánnal, az Elnöki
Tanács elnökével: milyen külön-
ség van ma a művész indulásánál.
Társaimmal együtt, teljesen ma-
gunkra hagyottan kiüszkődtünk.
Párizsban sokszor órákig csava-
rogunk, míg néhány sous-t tud-
tunk keríteni sültkrumplira, hogy
éhségünket elverhessük. Most ösz-
töndij várja a művésznövendéket,
s ha jól végezi a főiskolát, jelentős
kereseti lehetőség, a megélhetés
biztonsága. S ezen túl a társa-
dalom olyan szeretetteljes meobe-
csülése, amilyenről a mi időnk-
ben egyetlen művész sem álmod-
hatott.

*

Pályafutása sok-sok évtizede
alatt rengeteget dolgozott, most,
nyolcvanadik születésnapja kü-
szöbén, kissé lelassult már életé-
nek tempója. Azért ma is minden
reggel a műtermében találja, de
már jóval kevesebbet időzik festő-
állvánva előtt.

— Az ember örül, ha ilyen ma-
gas korban olyan jól találja ma-
gát, hogy tud egy kicsit dolgozni
— vallja be őszintén, érzélgősség
nélkül. — Csak az a fontos, hogy
békében végezhesse a dolgát. A
művészet fejlődését is csak a népe-
k megkérdése biztosíthatja,
csak a nemzetek barátsága terem-
heti meg a nyugalmas légkört,
melében a nemzeti vonások meg-
őrzésével, kialakulhat az emberi-
ség közös, nagy művészeté.

Erdemes művésznövendék,
a nyolcvan éves Márffy Ödön, fél-századon
át, fáradhatatlanul ennek a nem-
zetközi, nagy, közös művészetnek
talaját munkálta.

Lengyel István

a századelői Párizsban, amint a
Café Cluny teraszán ágál, vitat-
kozik

Milyen lelkes s milyen fiatal
még! Mellette szorongó társa meg
valósággal gyerekekbernek tűn-
nik. Neve Fülep Lajos, most irat-
kozott be a Sorbonne művészet-
filozófiai fakultására és csupa
maganál idősebb. 25—26 éves mű-
vésszel tart barátságot. Most is
mellételepszik egy a „meglett”
barátok közül Zömök, cigányké-
pű magyar, makrancos haifüürtjét
egyre félretolja, hogy ne lógjon a
szemébe: Ady Endre, akinek a
nevét egyelőre még odahaza, Pes-
ten is csak az frók ismerik.

— Az ifjú Fülep mutatta be a
költőt, akiről még sohasem hal-
lottam — emlékezik az első, fél-
százánál több év előtti találkozás-
ra Márffy Ödön. — Sok mindentől
kérdezett, de csak félvállról felel-
tettem, mert eltökéltem volt,

hogy párizsi tartózkodásom alatt
csak hétfőpróbás franciákkal kötök
mélyebb barátságot. Hamarosan
elköszönt, Fülep Lajos az idősebb
barátnak megillető tisztelettel, de
azért nyíltan kifejezte rosszallá-
sát magatartásom felett: „Tudod,
hoagy ez a legnagyobb magyar
költő?” — mutatott Ady távolodó
alakja után.

— Később még kint Párizsban
igazi jóbarátok lettünk. Hazatérve
is gyakorta voltunk együtt. Elhőtt
természetesen az akkor lepszélső-
ségesebb irányzatának híresztelt
„Nyolcak” Nemzeti Szalonban
rendezett kiállításának megnyitá-
sára is. Itt egyik kiállított képem
alatt találkoztam az ifjú Bartók
Béával. A nagy zeneköltő — akit
szenvedélyesen vonzott a képző-
művészeti kifejezés modern for-
mánya is — akkor már nem egy

Ady-versre komponált muzsikát;
személyesen azonban nem ismer-
ték egymást. Kérdésemre: akar-e
megismerkedni Adyval? — Bar-
tók csodálkozva nézett rám, mint
aki nem érti, hogyan lehet kétsé-
gem, mennyire várja a találko-
zást. Amikor bemutattam őket
egymásnak, mindössze egy-két
udvarias szót váltottak, de sokáig
és melegen szorongatták egymás
kezt.

„Dönke” — ezen a néven em-
legették az ifjú Márffy
barátai és művésztársai — nem
egy hívet szerzett a festészet új
irányait kutató magyar művé-
szeknek, akik lezárult korszaknak
éreztek a francia impresszioniz-
mus világát, s többé már nem a
pillanatot kívánták elfogni, ha-
nem valami más után vágódtak,
amj állandó és maradandó.

— Talán leanehezebben Szabó
Ervin sikerről meggyőzőnöm —
emlékezik Márffy ifjúságának tár-
sára — pedig a kiváló szociológus
az elsők közt figyelt fel a festé-
szetnek arra az új, bátor megmoz-
dulására, mely a „Nyolcak” mű-
veiben jelentkezett. Szabó Ervin
nem egyszer keresett fel Dráva
utcai műtermében s úagszólván
minden látogatása alkalmával
éles vitába keveredtünk a modern
festészet problémái felett. Nem
volt könnyű ellentél, végül mégis
sikerről meggyőzőnöm, hogy Nagy-
bánya és az impresszionizmus
csak a modern magyar festészet
kezdeté, elindulása.

— A magam festői látását nem
is befolyásolták — száll vissza
gondolata az ifjúság egyéniségét
formáló esztendejére. — Viszont
jó időre Cézanne hatása alá ke-
rültem, aki képei felénítésével
eszméi utat mutatott az ifjú festő-
nemzedéknek. Évekig tartott, míg

ezen a Cézanne kijelölte úton a
maam egyéni kifejezési nyelvét
megtaláltam s a saját utamat jár-
hattam. De 1906-ban, a Gulácsy
Lajoséval együtt rendezett kollek-
tív kiállításom után, már azt ír-
ták rólam a kritikusok, nem után-
zok, utánérzek senkit; sok munka,
szenvedés árán sikerült egyéni
hanoamat megtalálni

Márffy Ödön egyéni hangjára
egyre inkább felfigyeltek világ-
szerte mindenütt, ahol számon
tartják a festőművészet modern
mestereit. Idehaza elnöküknek
választották meg a KUT, az új
utat kereső képzőművészek tár-
saságának haladó szellemű mű-
vésztagjai; Párizsban, Londonban,
Rómában s még harminc európai
nagyvárosban rendezett kiállítá-
sai után közönség és kritika azt a
modern művészt ünnepezték, aki
bár mestere volt a napfény-problé-
mák, foltok, árnyékok, színha-
tások virtuóz megoldásának, egy-
re egészségesebb, világosabb, egy-
szerűbb, de mindenkor teljesen
egyéni stílusával hangulati fe-
szültséget teremt, nem csupán
látja, látatja is azt a fényességet,
amely az életöröm csillogó, még-
is tartózkodóan választékos szí-
neiben izzik. S ez a legjava mű-
veiből sugárzó fényforrás oly
erős, hogy szinte érzékelhetővé
teszi művészetének rejtett ritmu-
sát, lelkialkatának monumentali-
tásra való beállítottságát, alkotó
módszerének belső igazságát.

*

A párn tisztviselő volt, de szere-
pet a színekkel játszani —
magyarazza. — Űgylehet apám
plántálta belém a színek csodála-
tát, s indított el pályámon. Ha
sikerről előbbre jutnom, talán an-
nak köszönhetem, hogy sohasem
érelkelt siker, pénz, kitiüntetés.

A Szabadság-hegy déli lejtőjén,
a romantikus hangulatú Sza-
móca utca két oldalának egybetor-
kolásánál emelkedik Márffy Ödön
családi háza. A műterem ablaka
olyan magas, hogy létrára kellene
másznia annak, aki ki akar te-
kinteni rajta, az aranyló nyár-
végi tájon át, le a városba. Pedig
a ház gazdája, a nyolcvan éves
érdemes művész, nem tartozik az
olyan öregek közé, akik úgy ér-
zik, idejéntül ittmaradtak, s már
csak visszafelé néznek, az emlé-
kezés kertjében sétálgatnak. Nagy
érdeklődéssel figyeli mai életünk
jelenségeit, eseményeit. De bár a
jelenben él, s a jövőnek munkál-
kodik, egyre szívesebben időzik el
a régmúlt szép, vidám vagy szo-
morú emlékei között.

— Boldogító tudat számomra —
forgatja régi-régi vázlatkönyvét
—, hogy fiatalságom egybeesett a
szellemi fejlődés emlékezetes kor-
szakával, amikor nemcsak Európa
többi országában, hanem itt ná-
lunk is, irodalomban, muzsikában,
festészetben, tudományban, a po-
litikai és társadalmi életben vi-
ráló-forronó áramlatok sodorták
előre az újra, jobbra törekvőket.
Aligha véletlen játéka, hogy egy
időben robbant be Ady úi idők
új dalaival, esendültek fel Bartók
akkordjai, tömörült a haladó szel-
lemű magyarsága a Nyugat és a
XX. század körül. jelentkezett az
új utat kereső „Nyolcak” művés-
csoportja, s munkálták a szociális
megújulás talaját Szabó Ervin
tanításai.

Az ifjúságára való emlékezés
visszaröpíti Márffy Ödönt a fél-
század előtti új utat kereső mű-
vészek forrongó világába. Múlt-
elevenítő szavai nyomán látni
véljük lobogó hajjal 1904 nyarán